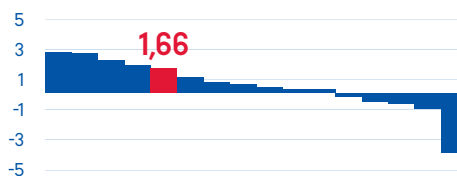

PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK

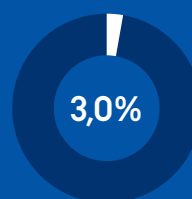
Oluline eksportiv sektor, kus kõige suurema löögi said välisturgudele ning hotellide ja restoranide sektorile keskendunud ettevõtted. Kriisi mõjul hakkasid ettevõtted kiirkorras digitaliseerima ja automatiseerima protsesse ning pakkuma tooteid e-kanalite kaudu. Kriisist on võitnud näiteks piiritusetootjad, keda soosis plahvatuslik nõudluse kasv desinfitseerimisvahendite järele.

KRIISILE VASTUPANUVÕIME INDEKS

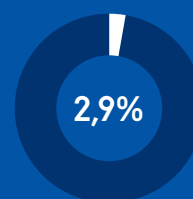
(-5...+5)

OSATÄHTSUS
TÖÖHÖIVES
(2019)

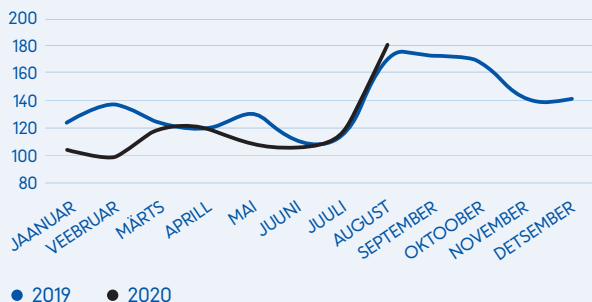

OSATÄHTSUS
LISANDVÄÄRTUSES
(2019)

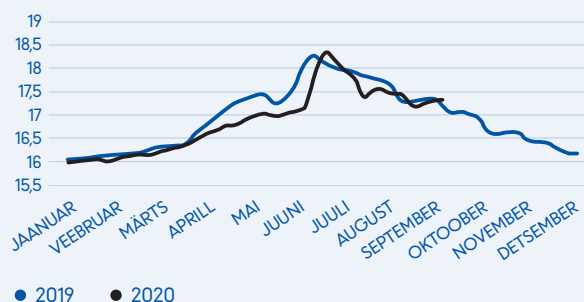
ETTEVÕTETE KUUKÄIVE, 2019-2020

DEKLAREERITUD KÄIVE, MILJONITES EURODES

TÖÖSUHTED KOKKU, 2019-2020

DEKLAREERITUD TÖÖSUHTED, TUHANTES

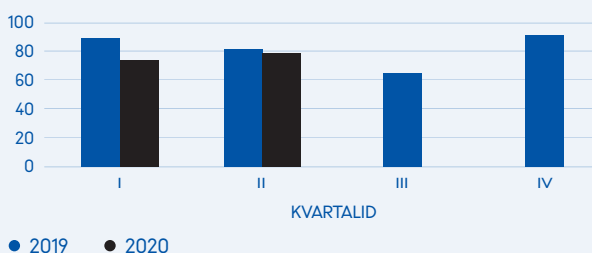

KUUKÄIBE MUUTUS ALLHARUDE KAUPA, 2020 VÕRRELDES 2019. AASTA SAMA KUUGA

HARU / KUU	JAANUAR	VEEBRUAR	MÄRTS	APRILL	MAI	JUUNI	JUULI	AUGUST
TAIME- JA LOOMAKASVATUS, JAHINDUS JA NEID TEENINDAVAD TEGEVUSALAD	6,6%	-2,3%	11,5%	4,0%	-3,5%	10,7%	15,0%	13,2%
METSAMAJANDUS JA METSAVARUMINE	-42,8%	-45,0%	-17,9%	-0,3%	-28,7%	-12,4%	-18,4%	-9,6%
KALAPÜÜK JA VESIVILJELUS	140,7%	0,3%	43,7%	-49,9%	6,6%	-61,0%	249,6%	-40,2%

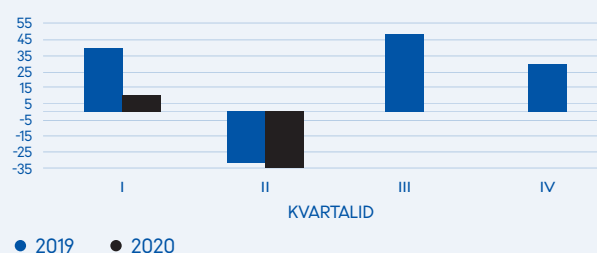
ETTEVÕTETE INVESTEERINGUD MATERIAALSESSE PÕHIVARASSE, 2019-2020

MILJONITES EURODES

ETTEVÕTETE KOGUKASUM (-KAHJUM), 2019-2020

MILJONITES EURODES

VIIRUSKRIISI MÕJUKANALID

- Liikumispiirangute tõttu ei saanud välistööjõud Eestisse ja ettevõtted sattusid tegevuse käimas hoidmisel raskustesse. Hiljem, kui kolmandatest riikidest pärit töötajate kaasamise piirangud leevenesid, oli inimeste kohale toomine logistiliselt keeruline. Tööjõupuuduse leevendamine kohaliku tööjõu baasil ei õnnestunud.
- Euroopa suured masinatööstused on olnud suletud, mistõttu on seadmete tarned hilinevad ja nende ülesseadmine on liikumispiirangute tõttu raskendatud.
- Piimasektor on olnud enim mõjutatud, eelkõige ekspordi vähenemise tõttu. Nõudlust eksporditurgudel on kahandanud turismi vähenemine – näiteks Itaaliasse müüakse suure koguses Eesti juustu, kuid turistide puuduse tõttu ei vajatud seda eelnevas mahus.
- Raskemas olukorras on olnud ka väiksemad talud, kellel on keeruline turule jõuda (laatasid ja turgusid ei toimunud).
- Restoranid, kes olid peamised kliendid, ei vajanud enam nii palju toorainet ning kodumajapidamiste nõudluse kasv ei kompenseerinud seda.
- Põllumajandussektori mõned harud on eripärased pikkade tootmistsükli tõttu – näiteks teraviljakasvatusest on kevadel vähe tööd ning ekspordihooaeg algab alles sügisel.

STRATEEGIAD KRIISI ÜLEELAMISEKS JA TULEVIKUKS

- Toodete müük läbi e-kanalite (peamiselt võimalus väiketootjatele).
- Tootmise automatiseerimine.
- Kohaliku tööjõu kaasamine koostöös Töötukassaga.
- Selgitustöö kolmandate riikide välistööjõule piiride avamise vajadusest.
- Ärimudelite ülevaatamine – Eesti põllumajandustootjad müüvad suhteliselt palju hulgapakendis brändimata toodangut. Turustuskanalite kiire muutmine eeldab keerulisemaid ümberkorraldusi kogu äritegevuses.

TEGURID, MILLE OSAS VALITSEB TULEVIKUS SUUR EBAKINDLUS

Eksporditurgude taastumise kiirus

Riikidevahelise liikumise piiratus

Võimalikud uued piirangud kolmandatest riikidest pärit välistööjõu kasutamisel

VÕIMENDUNUD TRENDIDEGA SEOTUD ÄRIVÕIMALUSED JA RISKID

Desinfitseerimise tähtsustamine – seoses viiruse levikuga on plahvatuslikult kasvanud nõudlus desinfitseerimisvahendite järgi. Seda trendi on kasutanud piiritusetootjad, kelle käibed on kriisis kasvanud.

Virtuaalkanalid ja e-kaubandus – põllumajandustootjad asusid muutunud tingimustes kiiresti arendama e-kaubanduse kanaleid. E-kaubanduse esiletõus võib pakkuda uusi võimalusi just väiketootjatele, kelle jaoks muutub lõpptarbijani jõudmine lihtsamaks. Samas ei sobi e-kanalid siiani temperatuuritundlikele kaupadele. Füüsilise suhtluse asendumine virtuaalsega muudab suuremate tootjate jaoks turustusvõimaluste leidmise raskemaks, sest virtuaalmessid ei suuda täielikult asendada füüsilisi kohtumisi.

Riikidevahelise liikuvuse piiratus lähiaastatel – ilma välistööjõuta ei suuda sektoris olevad ettevõtted jätkata oma tavapärasest tegevust. Eesti tööturg ei suuda täies mahus täita kõiki vabasid töökohti. Koostöös Töötukassaga otsitakse võimalusi töötute ümberõppeks ja põllumajandussektoris tööle rakendamiseks. Teatud tööjõumahukate allharude jaoks (nt marjakasvatus) on lähiperspektiiv ebasoodne.

Digitaliseerimine ja automatiseerimine – tööjõuvajadus väheneb pikema aja jooksul, sest need protsessid ei toimu üleöö ning nõuavad suuri investeeringuid. Näiteks lõpsiroboti soetamist ei ole kõik ettevõtted pidanud kuluefektiivseks. Kriis suurendas ettevõtete huvi digitaliseerimise ja automatiseerimise võimaluste vastu.

Keskkonnanõuete karmistumine – toob kaasa vajaduse teha mahukaid ning paiguti riskantseid või küsitava tasuvusega investeeringuid. Täppisviljeluse levik lubab kasutada vähem väetisi ja pakub koostöökohti IT sektoriga.

SEKTORI ETTEPANEKUD RIIGI TEGEVUSEKS, ET TOETADA ETTEVÕTETE PIKAAJALIST KONKURENTSIVÕIMET

- Pakkuda rahalisi toetusi kriisi mõjude leevendamiseks kõige enam kannatanud sektorites.
- Koostöö naaberriikide valitsustega turu tõrgeteta toimimiseks Balti riikides.
- Käivitada laenu- ja tagatisprogramme, mis aitaksid ettevõtetel kapitali kaasata.
- Välistööjõu kasutamise võimaldamine.

“ See, mille kaotame kriisis, seda tavaliselt pärast kriisi enam taastada ei suudeta.